

Жінка в церкві нехай мовчить?

Чи справді християнство є чоловічою релігією?

Існує стереотип, що в християнстві жінки не рівня чоловікам. Про них мало згадують у Святому Письмі, серед них нема апостолів, вони не можуть стати священиками. Але чи справді роль жінки в церкві зводиться до того, щоб бути помічницею і бажано мовчати?

Чи був Адам для Бога важливішим за Еву? Чому поруч з Ісусом було чимало яскравих, геройческих жінок, але про них так скоро згадано в Біблії? Чи змінюється роль жінки в сучасній церкві та чи можливе висвячення жінок на священників? Про це – розмова з доктором філософії з богослов'ям, викладачем Ізївської православної богословської академії, священиком ПЦУ Андрієм ДУДЧЕНКОМ. Особливо цікаво поговорити про це було саме у День матері.

– Існує стереотип, що в християнстві чоловік жінка аж нік не рівноправні. Жінка має слухати, коритися, буди помічницею і бажано мовчати. Це так?

– Якщо говорити про жінку в церкві, та я виділ би такі аспекти: біблійний, християнський, ні, можливо, православний. Щодо біблійного аспекту. Християнськічене грунтуються на Біблії. Інколи практика з ідеалом розходиться, звісно, але ядеал так. Тож чоловік і жінка в Кнізі Буття – це дві частини людини, людського еста, людської природи, два складники, які взаємно доповнюють один одного. Чоловік і жінка однаково названі образом Божим у Біблії. Нема такого, що чоловік кращий, ніж жінка – у ходному разі. Коли я проводжу вінчання, то, звертаючись до молодят, акцентую на такому моменті: у Кнізі Буття ѹдеяється, що жінка була створена в Едемському саду з частини Адама, умовно – з ребра. Ми бачимо, що Бог творить світ поступово, від простого до складного, до все досконалішого. І якщо Господь насадив сад і туди привів Адама, то Єва створена саме в цьому саду. Тобто жінка – це едемське створіння, райська істота, найдосконаліша істота, яка є у світі.

Є певні стереотипи, які зумовлені нюансами перекладу Біблії. Скажімо, той момент про творення жінки, коли Господь каже: «Створимо йому помічницю», то це не в сенсі помічницю, щоб мити посуд і потратити в городі. Йдеяється про те, щоб доповнити Адама, бо буття одного не є повноцінним. Тільки разом вони можуть відійти та, що називається «побуда Божа», та, до чого ми покликани. І реалізується це люди, які є з ким реалізувати. Бог якщо вершиною всіх чеснот є любов, то любови не може бути, коли людина сама.

– Тобто причиною стереотипів можуть бути також «труд-

• Духовність

лад, як жінка-апостол на ім'я Юнія, яка проповідувала християнство. Але це мое припущення.

– Очевидно, роль жінки в церкві зазнала суттєвих змін, особливо останніми десятиліттями...

– У радянські часи церква вживалася сама завдяки жінкам. Пафарінки наповнювали церкву своєю молитвою, теплом, увагою і турботою. Саме жінки в часи радянських гонінь часто чиявлялися більш мужніми, ніж чоловіки. Зберігся такий стереотип: церква – це там, де бабусі. У москитині, а це пізні радянські часи, справді більшість парафін у церкві – це були бабусі. Зараз у нашому соборі, наприклад, значна частина парафіян – чоловіки. Водночас жінки досить активно заполучені до церковного життя: вони практикують виховательськими в нездійснені школах, співають і керують у хорах. Ну і дружини священиків мають свою місію.

– Дружини священиків, ці перші леді парафіяльних, стали зараз помітнішими й активнішими. На них дивляться, мають за приклад. І це, мабуть, не легко?

– Є родини, де дружина священика більше задіяна в парафіяльному житті, а є такі, де жінка працює і реалізується на світській роботі, тому не може просто фізично присячувати багато часу парафії. Але на парафії її бачать, вона відіграє свою постійну роль. Моя дружина, наприклад, працює заступницею директора Першої дитячої лікарні міста Києва, а до цього була директоркою Дев'ятої лікарні. Зрозуміло, що на церкви не так багато часу. Але важливо, коли дружина священика після страти Ісуса сидить за замкненими дверима і болячися, що тепер прийдуть за ними, то ці жінки не побояться і потім принесли апостолам звістку, що він воскрес.

– Але ж текст, говорячи про роль жінки в церкві, цитують послання апостола Павла до Тимофія, моявія, жінка в церкві нечестивий...

– Ці слова вирвано з контексту. Апостол Павло загалом закликає до порядку в церкві. Зокрема, він говорить про дар мов, отриманий у день П'ятидесятниці. Моявія, яку у вас буде діяльність людей в громаді, наприклад, працює заступницею директора Першої дитячої лікарні міста Києва, а до цього була директоркою Дев'ятої лікарні. Зрозуміло, що на церкви не так багато часу. Але важливо, коли дружина священика може бути в нас тільки висвячені на священство, то закон про капеланство у сфері охорони здоров'я цього вже не передбачає. Наприклад, моя дружина працювала офіційно капеланом у Четвертій лікарні міста Києва, вона має, крім медичної, богословську освіту, пройшла курс капеланського навчання. Служниця капелана – це не завжди звершувати тайнства, а бути поруч, вислухати людину, підтримати. Інколи жінки це краще віддається.

– Так, у ПЦУ не раз пояснювали, що покрити голови не обов'язково. Хоча є жінки, які все ж хотять до храму в хустці, наприклад, мої дружини це по-добрається. Щодо питання про «нечестиву», то це взагалі середньовічний пережиток, який не має підстав у Новому Завіті. До Нового Завіту проголошується якраз, що тільки злі або нечестиві думки, наміри, слова, вчинки – це те, що оскорблює людину, а не якісні природні процеси. І те, що ми рухаємося ближче до Євангелія в цьому плані – це дуже гарна перспектива.

– Очевидно, такий напрямок притаманний не всім церквам. Наприклад, відомо, що в Москівському патріархаті правила вимоги значно суворіші.

– Інколи певні забобони настільки в'ідаються у свідомість людей, що дуже важко їх позбутися. І це стосується не тільки Московського патріархату, хоча там традиціоналізму, можливо, і більше; це стосується різних традиціоналістических закритих спільнот, які є серед протестантів. Там теж тралляються спільноти, в яких дуже суворо ставляться до зовнішності, до одягу, зокрема у США, де протестанти інколи становлять більшість у громадах. Це стосується певних єврейських спільнот у декількох закритих кварталах у Єрусалимі, скажімо. Тут варто розірвати традицію із традиціоналізмом. Бордія – це, образно кажучи, передавання вогню, а традиціоналізм – поклоніння попелу.

– Чи можете ви припустити, що колись у Православній церкві будуть жінки-священиники?

– Якщо говорити про Православну церкву загалом у світі, то вже є предшественник висвячення жінки на дияконису. Рік тому в Зімбабве епископ висвятив жінку, їй було 34 роки, вона заміжня. При хіротонії отримала ім'я Фіва – на честь диякониси церкви Кенхрейської, яка гадається в Новому Завіті. Хоча не всі в Александрийському патріархаті це схильно сприйняли. А втім, офіційно не засудили.

Дискусії про відродження хінчого дияконського служіння були і в нас на початку ХХ століття. Можливо, ми до цього доживемо. Крім того, нові умови можуть вилукати потребу в нових служіннях, як, наприклад, служниця капелана, якого дуже потребують люди в сучасних обставинах. І якщо, відповідно до законодавства України, військовими капеланами можуть бути в нас тільки висвячені на священство, то закон про капеланство у сфері охорони здоров'я цього вже не передбачає. Наприклад, моя дружина працювала офіційно капеланом у Четвертій лікарні міста Києва, вона має, крім медичної, богословську освіту, пройшла курс капеланського навчання. Служниця капелана – це не завжди звершувати тайнства, а бути поруч, вислухати людину, підтримати. Інколи жінки це краще віддається.

Знаєте, мені важко уявити, що колись в Православній церкві будуть висвячувати на священинок жінок. При відповідному звобіданні України на сфері кліматичної політики, екології та зеленої трансформації. Наша країна взяла на себе зобов'язання із реалізації положень Водної рамкової директиви ЄС, затвердивши плани управління річковими екосистемами, що зазнали впливу людини, а також до підтримки місцевих громад та природи в умовах зростаючих наслідків кліматичних змін», – визначає керівниця напроти «Вода WWF-Україна, кандидатка географічних наук Оксана Коно-валенок.

А що експертка наголошує: «Збереження та відновлення річкових екосистем – одне з європейських зобов'язань України у сфері кліматичної політики, екології та зеленої трансформації. Наша країна взяла на себе зобов'язання із реалізації положень Водної рамкової директиви ЄС, затвердивши плани управління річковими екосистемами, що зазнали впливу людини, а також до підтримки місцевих громад та природи в умовах зростаючих наслідків кліматичних змін», – відповідає співробітник Верховинського нацпарку Ярослав Зеленчук.

Чому важливо зберегати та відновлювати вільnotекучі річки?

Насамперед ідея про збереження та відновлення річок сприяє їх самоочищенню, запобігає накопиченню забруднень і відкладень.

Друга важлива причина – захист від повеней і позух: вільnotекучі річки підтримують водний баланс, знижують ризик паводків і забезпечують рівномірний розподіл води в посушливі періоди.

Ну і, що не менш важливо, – збереження біорізноманіття на нашій планеті, утримання вуглекислого викиду у водно-болотних угіддях, а це зменшує викиди парникових газів та підвищує стійкість екосистем до змін клімату.

У 2020–2022 роках у межах міжнародного європейського проекту «Відкриті річки», за підтримкою грантового фонду Open Rivers Programme (Нідерланди), WWF-Україна втілив масштабну ініціативу з демонтажу застарілих, не функціонуючих гребель у басейні річки Черемош на Карпатах.

У 2020–2022 роках у межах міжнародного проекту «Відкриті річки», за підтримкою грантового фонду Open Rivers Programme (Нідерланди), WWF-Україна втілив масштабну ініціативу з демонтажу застарілих, не функціонуючих гребель у басейні річки Черемош на Карпатах.

У 2020–2022 роках у межах міжнародного проекту «Відкриті річки», за підтримкою грантового фонду Open Rivers Programme (Нідерланди), WWF-Україна втілив масштабну ініціативу з демонтажу застарілих, не функціонуючих гребель у басейні річки Черемош на Карпатах.

У 2020–2022 роках у межах міжнародного проекту «Відкриті річки», за підтримкою грантового фонду Open Rivers Programme (Нідерланди), WWF-Україна втілив масштабну ініціативу з демонтажу застарілих, не функціонуючих гребель у басейні річки Черемош на Карпатах.

У 2020–2022 роках у межах міжнародного проекту «Відкриті річки», за підтримкою грантового фонду Open Rivers Programme (Нідерланди), WWF-Україна втілив масштабну ініціативу з демонтажу застарілих, не функціонуючих гребель у басейні річки Черемош на Карпатах.

У 2020–2022 роках у межах міжнародного проекту «Відкриті річки», за підтримкою грантового фонду Open Rivers Programme (Нідерланди), WWF-Україна втілив масштабну ініціативу з демонтажу застарілих, не функціонуючих гребель у басейні річки Черемош на Карпатах.

У 2020–2022 роках у межах міжнародного проекту «Відкриті річки», за підтримкою грантового фонду Open Rivers Programme (Нідерланди), WWF-Україна втілив масштабну ініціативу з демонтажу застарілих, не функціонуючих гребель у басейні річки Черемош на Карпатах.

У 2020–2022 роках у межах міжнародного проекту «Відкриті річки», за підтримкою грантового фонду Open Rivers Programme (Нідерланди), WWF-Україна втілив масштабну ініціативу з демонтажу застарілих, не функціонуючих гребель у басейні річки Черемош на Карпатах.

У 2020–2022 роках у межах міжнародного проекту «Відкриті річки», за підтримкою грантового фонду Open Rivers Programme (Нідерланди), WWF-Україна втілив масштабну ініціативу з демонтажу застарілих, не функціонуючих гребель у басейні річки Черемош на Карпатах.

У 2020–2022 роках у межах міжнародного проекту «Відкриті річки», за підтримкою грантового фонду Open Rivers Programme (Нідерланди), WWF-Україна втілив масштабну ініціативу з демонтажу застарілих, не функціонуючих гребель у басейні річки Черемош на Карпатах.

У 2020–2022 роках у межах міжнародного проекту «Відкриті річки», за підтримкою грантового фонду Open Rivers Programme (Нідерланди), WWF-Україна втілив масштабну ініціативу з демонтажу застарілих, не функціонуючих гребель у басейні річки Черемош на Карпатах.

У 2020–2022 роках у межах міжнародного проекту «Відкриті річки», за підтримкою грантового фонду Open Rivers Programme (Нідерланди), WWF-Україна втілив масштабну ініціативу з демонтажу застарілих, не функціонуючих гребель у басейні річки Черемош на Карпатах.

У 2020–2022 роках у межах міжнародного проекту «Відкриті річки», за підтримкою грантового фонду Open Rivers Programme (Нідерланди), WWF-Україна втілив масштабну ініціативу з демонтажу застарілих, не функціонуючих греб